

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1662

[Total No. of Pages : 4

[4753]-101

**B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION
(2013 Pattern) (Paper - I)**

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write in details about the Historical Development of Physical Education in Greece & China. **[15]**

OR

- a) Aim and objectives of Physical Education. **[8]**
- b) Scope of Physical Education in society. **[7]**

Q2) What is Recreation? List the different types of Recreation and explain any two types with suitable examples. **[15]**

OR

Impact of Physical education and Sports on the society.

Q3) Fill in the blanks : **[5]**

- a) ----- was the father of Modern Olympics.
- b) Khashaba Jadhav was born in the year -----.

P.T.O.

- c) Full form of IOC is -----.
- d) First Olympic Flag was introduced in the year -----.
- e) Citus, Altius & ----- is the motto of Olympics.

Q4) Short Notes (Any Three) :

[15]

- a) SAI.
- b) Values & Ethics.
- c) Olympic Movement.
- d) NSNIS.

Total No. of Questions : 4]

P1662

[4753]-101

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION
(2013 Pattern) (Paper - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) ग्रीस आणि चीन या देशांतील शारीरिक शिक्षणाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.[15]

किंवा

- अ) शारीरिक शिक्षणाची ध्येय आणि उद्दिष्टे. [8]
ब) शारीरिक शिक्षणाची समाजातील व्याप्ती. [7]

प्रश्न 2) मनोरंजन म्हणजे काय? मनोरंजनाच्या विविध प्रकारांची यादी करून कोणतेही दोन प्रकारांचे सविस्तर वर्णन करा.(योग्य उदाहरणासहित) [15]

किंवा

शारीरिक शिक्षण व खेळ यांचा समाजावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) रिक्तस्थानां जागा भरा.

[5]

- अ) ..... हे आधुनिक ऑलम्पिकचे जनक होते.
- ब) खाशाबा जाधव यांचा जन्म ..... या साली झाला.
- क) आय.ओ.सी. चे पुर्ण नाव .....
- ड) ..... या साली पहिल्यांदा ऑलम्पिक फ्लॅग फडकविण्यात आला.
- इ) अधिक वेगवान, अधिक उन्नती आणि अधिक ..... हे ऑलम्पिकचे ब्रीद वाक्य आहे.

प्रश्न 4) टिपा लिहा : (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) साई
- ब) मूल्य आणि नैतिकता
- क) ऑलम्पिक चळवळ
- ड) एन्.एस्.एन्.आय.एस्.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1663

[Total No. of Pages : 4

[4753]-102

B.Ed. (Physical Education)

PSYCHOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define instincts & Write in detail McDonald's classification of instincts. **[15]**

OR

Write in detail Trial & Error Theory of learning.

Q2) Define Personality & Write classifications of Personality in detail - **[15]**

- a) Hippocrates & Eysenck
- b) Big - 5

OR

Define Anxiety & Write types of Anxiety in short. Explain any three Anxiety Relaxation techniques.

Q3) Answer in short : **[5]**

- a) Define Sports Psychology.
- b) Define Sensation & Perception.

P.T.O.

- c) Factors affecting Motor Development.
- d) Define Motivation.
- e) Types of Emotions.

Q4) Short Notes (Any Three) :

[15]

- a) Importance of Sports Psychology.
- b) Laws of learning.
- c) Difference between Growth & Development.
- d) Pre Competition Psychological Preparation.

Total No. of Questions : 4]

P1663

[4753]-102

B.Ed. (Physical Education)

PSYCHOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सहजप्रवृत्तीची व्याख्या लिहा आणि मॅग्डूनलचे सहजप्रवृत्तीचे वर्गीकरण सविस्तर लिहा.[15]

किंवा

अध्ययनाची प्रयत्न प्रमाद पध्दती सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या लिहा आणि व्यक्तिमत्त्वाचे वर्गीकरण सविस्तर लिहा. [15]

अ) हिपोक्रेटस आणि इंसिंक

ब) बिग 5

किंवा

चिंतेची व्याख्या लिहा. चिंतेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा. चिंता कमी करण्याचे 3 तंत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात लिहा.

[5]

- अ) क्रीडा मानसशास्त्राची व्याख्या.
- ब) संवेदना आणि अवबोधाची व्याख्या
- क) कारक विकासावर परिणाम करणारे घटक
- ड) प्रेरणेची व्याख्या लिहा.
- इ) चिंतेचे प्रकार

प्रश्न 4) टिपा लिहा : (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) क्रीडा मानसशास्त्राचे महत्व
- ब) अध्ययनाचे नियम
- क) वाढ आणि विकासामधील फरक
- ड) स्पर्धापूर्व मानसिक तयारी

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1664

[Total No. of Pages : 4

[4753]-103

**B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
ANATOMY AND PHYSIOLOGY (Paper- III)
(2013 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Which are the types of muscles? Explain structure of skeletal muscle and effect of exercise on skeletal muscles. **[15]**

OR

- a) Explain structure and function of Cell with the help of suitable diagram. **[8]**
- b) Explain basic movement of joint. **[7]**

Q2) a) Structure and function of Cerebrum lobe **[8]**

b) Reflex Action **[7]**

OR

Explain structure and function of Human Heart and effect of exercise and training on it. **[15]**

P.T.O.

Q3) Answer in short : (Any Five)

[5]

- a) Physiology
- b) Spinal Cord
- c) Organs of Digestive System
- d) Organs of Respiratory System
- e) Bones in hand (Name them)
- f) Blood Pressure
- g) Function of kidney

Q4) Write short notes on (Any Three) :

[15]

- a) Function of skin
- b) Oxygen Debt
- c) Mechanism of Respiration
- d) Energy

Total No. of Questions : 4]

P1664

[4753]-103

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
ANATOMY AND PHYSIOLOGY (Paper - III)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) स्नायूंचे प्रकार कोणते? अस्थिस्नायूची रचना आणि व्यायामाचा अस्थिस्नायूवर होणारा परीणाम स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) सुबक आकृतीच्या आधारे पेशीची रचना व कार्ये स्पष्ट करा. [8]
ब) सांध्याच्या मूलभूत हालचाली स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 2) अ) मोठ्या मेंदूची रचना व कार्ये लिहा. [8]

ब) प्रतिक्षिप्त क्रीया [7]

किंवा

मानवी हृदयाची रचना व कार्ये स्पष्ट करून त्यावर व्यायामाचा व प्रशिक्षणाचा परीणाम लिहा. [15]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा.(कोणतेही पाच)

[5]

- अ) शरीर क्रिया
- ब) मज्जा रज्जू
- क) पचन संस्थेचे अवयव
- ड) श्वसन संस्थेचे अवयव
- इ) हाताची हाडे (नावे लिहा)
- फ) रक्त दाब
- य) मूत्र पिंडाचे कार्ये

प्रश्न 4) टिपा लिहा : (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) त्वचेची कार्ये
- ब) प्राणवायूचे कर्ज
- क) श्वसन संस्थेची क्रिया
- ड) उर्जा

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1665

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 104

B.Ed. (Physical Education)

P - 103 : FITNESS, WELLNESS AND YOGA

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain benefits of physical fitness define & Explain physical fitness with suitable examples. **[15]**

OR

Obesity in childred. Give detail guidelines for designing physical activity program for obese children.

Q2) Importance of principles of fitness for improving physical fitness. **[15]**

OR

Explain eight paths of Astang Yoga. Discuss need of Yoga for healthy life.

Q3) Solve the following questions: **[5]**

- a) Person having BMI of 32 is _____ (obese/overweight).
- b) Long form of FITT, the principles of fitness.
- c) The last stage (path) of Yoga is _____.
- d) _____ is prime SRP factor for power lifting event (muscular strength/power).
- e) Fartlek means play with _____.

P.T.O

Q4) Write short notes on any three:

[15]

- a) Suryanamaskar is set of exercise.
- b) Factors influencing obesity.
- c) Wellness factors.
- d) Difference between slow continuous & fast continuous training.
- e) Asanas.

Total No. of Questions : 4]

P1665

[4753] - 104

B.Ed. (Physical Education)

P - 103 : FITNESS, WELLNESS AND YOGA

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजव्या बाजुचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शारीरिक सुदृढतेचे फायदे स्पष्ट करा. शारीरिक सुदृढतेची व्याख्या सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

मुलांमधिल स्थूलता. मुलांची स्थूलतेसाठी शारीरिक सक्रियतेचा कार्यक्रमासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे द्या.

प्रश्न 2) शारीरिक सुदृढता विकसनाकरीता सुदृढता तत्त्वांचे महत्त्व विशद करा. [15]

किंवा

अष्टांग योगाची आठ अंगे स्पष्ट करा. सुदृढजीवना करीता योग चे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्न सोडवा [5]

अ) ज्या व्यक्तीचा BMI 32 आहे त्यास ..... (स्थूल/अतिवजनदार) असे म्हणतात.

ब) 'FITT' चे संपूर्ण स्वरूप लिहा (सुदृढता तत्त्वे)

क) योग चे शेवटचे अंग ..... आहे.

ड) पॉवर लिफ्टिंग साठी SRPF चा ..... हा प्रमुख घटक होय. (स्नायूची ताकद/शक्ती)

इ) फार्टलेक म्हणजे ..... शी खेळणे.

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) सुर्यनमस्कार व्यायामांचा संच आहे.
- ब) स्थूलतेवर परिणाम करणारे घटक
- क) निरामसतेचे घटक
- ड) हळूवार एकसलग व वेगवान एकसलग प्रशिक्षण पद्धतींतील फरक
- इ) आसन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1666

[Total No. of Pages : 26

[4753] - 105

बी. एड्. (शारीरिक शिक्षण) (Semester - I)

मराठी अध्यापन पद्धती (Optional)

(2013 Pattern)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्रश्न 1) मातृभाषा अध्ययन - अध्यापनाची विशेष उद्दिष्ट्ये लिहा. ग्रहणात्मक कौशल्यातील वाचन कौशल्य सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

मातृभाषेची सद्यःस्थिती खालवण्यास कारणीभूत घटक कोणते? तुमच्या मते भाषा समृद्धीसाठी उपक्रम सुचवा.

प्रश्न 2) मातृभाषा पाठ्यपुस्तकाचे अंतरंग व बहिरंग सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पद्धतीच्या व्याख्या द्या. आशययुक्त अध्यापन पद्धतीमधील कोणत्याही दोन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही पाच) [5]

- अ) अध्ययन-अध्यापनाच्या व्याख्या
ब) शैक्षणिक साधनाचे महत्त्व
क) मातृभाषा शिक्षकाची पात्रता
ड) पाठ नियोजनाचे फायदे

P.T.O.

- इ) प्रस्तावनेचे प्रकार
- फ) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे प्रकार

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) अध्ययन – अध्यापनाची सर्वसामान्य उद्दिष्ट्ये
- ब) काव्य अध्यापन पद्धती
- क) अध्ययन अध्यापनाची तत्त्वे
- ड) आशय युक्त अध्यापन पद्धतीचे फायदे
- इ) मातृभाषा शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

हिंदी अध्यापन पद्धती
(2013 Pattern) (Optional)

समय : 2 घंटे]

[कुल गुण : 50

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1) गद्य शिक्षा के उद्देश्य समजाते हुए गद्य पाठ का स्वरूप किसी एक पाठ्य टिपण्णी के द्वारा सोदाहरण स्पष्ट किजिए। [15]

अथवा

भाषा शिक्षा में काव्य का स्थान स्पष्ट करते हुए, काव्य की शिक्षा का उद्देश्य एवं महत्व और लाभ स्पष्ट करें।

प्रश्न 2) भाषा शिक्षा की प्रमुख प्रणालियों की सूची बनाकर किसी एक प्रणाली के स्वरूप विशद किजिए तथा उसके लाभ और मर्यादा स्पष्ट किजिए। [15]

अथवा

कहानी रचना के बारे में मौखिक तथा लिखित रचना का महत्व विषद किजिए और रचना कार्य में होनेवाली गलतियाँ सुधारने के उपाय सोदाहरण स्पष्ट किजिए।

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [5]

अ) प्राथमिक स्तर पर हिंदी शिक्षण के कोई दो उद्देश्य लिखिए।

ब) व्याकरण की कोई एक परिभाषा लिखिए।

- क) रचना के दो प्रकार बताइए।
- ड) हिंदी शिक्षक के दो सामान्य गुण लिखिए।
- इ) रेडिओ का उपयोग हिन्दी अध्यापन में कैसे करेंगे।

प्रश्न 4) टिप्पणियाँ लिखिए (केवल तीन)

[15]

- अ) हिंदी अध्यापन में नए प्रवाह और तंत्र
- ब) हिंदी अध्यापक के लिए आवश्यक गुण
- क) मौनवाचन
- ड) हिंदी भाषा का प्राथमिक विद्यालयों में स्थान

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

**B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING (Optional) (English)
(2013 Pattern) (Course - V)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail the place of English language in curriculum & importance of English in today's world. **[15]**

OR

Explain Direct Method in detail.

Q2) Write classification of compositions & evaluation of compositions at junior & senior stage. **[15]**

OR

Explain in detail Oral & Written Exams.

Q3) Answer in short: **[5]**

- i) Objectives of Teaching English (Gatenbys).
- ii) Define Debate.
- iii) Steps of Prose Presentation.
- iv) Methods of Teaching Grammar.
- v) Types of Prose.

Q4) Short Notes (any three):

[15]

- i) General objectives of Teaching English.
- ii) Story Telling.
- iii) Oral & Silent Reading.
- iv) Types & Importance of Teaching Aids.

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING-MATHEMATICS EDUCATION

(2013 Pattern) (Course - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) The “Sum of the measure of the angles of triangle is 180° ”. Explain how will you teach this property using inductive method of teaching mathematics. Also write merits and demerits of inductive method of teaching mathematics. **[15]**

OR

- i) What do you mean by ‘gifted students’? Give a plan for selection and enrichment of gifted students. **[8]**
- ii) Give a detail year plan to teach Mathematics for class 8th students. **[7]**

Q2) Explain how you will implement content cum methodology in teaching of mathematics method. **[15]**

OR

- i) Prepare a lesson plan to teach types of quadrilateral to class 8th students. **[8]**
- ii) Prepare a lesson plan to teach simple interest to class 7th students. **[7]**

Q3) Answer in one sentence: **[5]**

- i) Define a line segment.
- ii) Heuristic method of teaching.
- iii) CCM - concept.
- iv) Compound interest.

Q4) Write short notes (any three):

[15]

- i) Teaching aids.
- ii) Characteristics of good text book of mathematics.
- iii) Similarity of triangle.
- iv) Nature of CCM.

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

गणित अध्यापन पद्धती

(2013 Pattern) (Course - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) “त्रिकोणाच्या तीन्ही कोनांच्या मापांची बेरीज 180° असते” हे प्रमेय उद्गामी अध्यापन पद्धती ने कसे शिकवाल हे स्पष्ट करा. उद्गामी पद्धतीचे फायदे-तोटे लिहा. [15]

किंवा

- अ) गुणवंत विद्यार्थी म्हणजे काय? गुणवंत विद्यार्थीच्या निवड व सबलीकरण करिता कार्यक्रम तयार करा. [8]
ब) 8 वी इयत्ता करिता गणित अध्यापना करिता वार्षिक नियोजन तयार करा. [7]

प्रश्न 2) गणित अध्यापन पद्धती मध्ये ‘आशययुक्त अध्यापन पद्धती’ कशा प्रकारे आमलात आणाल हे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) इयत्ता 8 वी करिता ‘चौकोनाचे प्रकार’ अध्यापन करिता पाठ टाचण तयार करा. [8]
ब) इयत्ता 7 वी करिता ‘सरळव्याज’ अध्यापन करिता पाठ टाचण तयार करा. [7]

प्रश्न 3) एका वाक्यात उत्तर लिहा. [5]

- अ) रेषाखंड - व्याख्या.
ब) पृथक्करण अध्यापन पद्धती.
क) CCM संकल्पना.
ड) चक्रवाढ व्याज.

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) शैक्षणिक साधने
- ब) गणित पाठ्यपुस्तकाची वैशिष्टे
- क) त्रिकोणाची समरूपता
- ड) CCM चे स्वरूप

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION
(2013 Pattern) (Course - V) (Revised)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail with suitable examples the importance of history education in school curriculum and human life. **[15]**

OR

What special qualities a history teacher should possess? Discuss.

Q2) What is instructional material? Describe different instructional materials. **[15]**

OR

What do you mean by CCM? Illustrate the need and importance of CCM in teaching learning of history.

Q3) Answer the following: **[5]**

- i) Write kinds of history.
- ii) What is lesson plan?
- iii) What do you mean by teaching aid?
- iv) Write two web sites related to modern history.
- v) Why CCM in history education?

Q4) Write short notes (any three):

[15]

- i) Values of teaching history.
- ii) Principles of curriculum construction.
- iii) Project method.
- iv) Implementation of CCM in history education.

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION
(2013 Pattern) (Course - V) (Revised)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शालेय अभ्यासक्रमात आणि मानवी जीवनात इतिहास शिक्षणाच महत्त्व योग्य उदाहरणांसह सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

इतिहास शिक्षकाकडे कोणत्या विशेष गुणवत्ता असाव्यात? चर्चा करा.

प्रश्न 2) अध्यापन साहित्य म्हणजे काय? अध्यापनाचा वेगवेगळ्या साहित्याचे वर्जन करा. [15]

किंवा

तुमच्या मते आशययुक्त अध्यापन पद्धतीशास्त्र म्हणजे काय? इतिहासाच्या अध्यापन-अध्यायनात आशययुक्त अध्यापन पद्धतीशास्त्राची गरज आणि महत्त्व सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [5]

- अ) इतिहासाचे प्रकार लिहा.
ब) पाठ नियोजन म्हणजे काय?
क) तुमच्या मते शैक्षणिक साधन म्हणजे काय?
ड) आधुनिक इतिहासाशी संबंधित दोन वेबसाईट्स लिहा.
इ) इतिहास शिक्षणात आशययुक्ती अध्यापन पद्धतीशास्त्र का?

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) इतिहास अध्यापनाची मूल्ये

ब) अभ्यासक्रम बांधणीची तत्वे

क) प्रकल्प पद्धती

ड) इतिहास शिक्षणात आशययुक्त अध्यापन पद्धतीशास्त्राची अंमलबजावणी.

२२२२

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING-GEOGRAPHY
(2013 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the concept of content cum methodology and explain the structure of Geography. **[15]**

OR

Explain the importance of planning. List the different types of planning and explain the year planning in detail.

Q2) List the different types of method in teaching Geography and explain the following methods. **[15]**

- a) Project.
- b) Regional.
- c) Laboratory.

OR

List the teaching aid in Geography and explain the following teaching aids with suitable examples.

- a) Metrological instruments.
- b) Globe.
- c) Graphs.

Q3) Write in short:

[5]

- i) Branches of Geography.
- ii) List the fundamental factors in Geography.
- iii) Any one purpose of evaluation teaching Geography.
- iv) Types of Projector.
- v) Steps in lesson planning.

Q4) Short Notes (any three):

[15]

- i) Characteristics of Geography Teacher.
- ii) Importance of examination in Geography.
- iii) Objectives of teaching Geography.
- iv) Correlation of Geography with History.

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

भूगोल अध्यापन पद्धती
(2013 Pattern) (Paper - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) आशय युक्त अध्यापनाची संकल्पना स्पष्ट करून भूगोल विषयाची संरचना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

नियोजनाचे महत्व सांगून नियोजनांच्या प्रकारांची यादी द्या. वार्षिक नियोजनाचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 2) भूगोल अध्यापनातील विविध पद्धतींची यादी करून खालिल पद्धतींचे स्पष्टीकरण करा. [15]

- अ) प्रकल्प
ब) प्रादेशिक
क) प्रायोगिक

किंवा

शैक्षणिक साधनांचे महत्व स्पष्ट करून त्यांची यादी तयार करा. खालिल शैक्षणिक साधनांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा.

- अ) हवामानदर्शक यंत्रे
ब) पृथ्वी गोल
क) आलेख

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे द्या. [5]

- अ) भूगोलाच्या शाखा
ब) भूगोलाच्या मूलभूत घटकांची यादी करा.

- क) भूगोल अध्यापनातील मूल्यमापनाचा कोणताही एक हेतू.
- ड) प्रोजेक्टरचे प्रकार
- इ) पाठ नियोजनाच्या पायऱ्या

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) भूगोल शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये
- ब) भूगोलातील परिक्षेचे महत्त्व
- क) भूगोल अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये
- ड) भूगोलाचा इतिहासाशी समवाय

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING - GENERAL SCIENCE
(2013 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) List out various methods of Teaching Science and explain Projective method and Demonstration method. **[15]**

OR

Discuss-content cum methodology Concept, Nature, Importance and its need in teaching.

Q2) a) Place of science in life. **[8]**

b) Objective of teaching science. **[7]**

OR

Evaluation procedure, diagnostic testing and remedial teaching. Discuss. **[15]**

Q3) Answer in short (any five): **[5]**

- i) Unit plan.
- ii) Co-curricular activities.
- iii) Values of teaching the subject.
- iv) Science fair.
- v) Heuristic method.
- vi) Aquarium.

Q4) Write Short Notes (any three):

[15]

- i) Criteria for preparation of the text books.
- ii) Correlation of science subject with Mathematics.
- iii) Teaching Aids.
- iv) Implementation of content cum methodology in teaching science method.
- v) Science Teacher.

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

अध्यापन पद्धती - शास्त्र
(2013 Pattern) (Paper - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शास्त्र अध्यापनाच्या विविध पद्धतीची यादी करा आणि प्रकल्प पद्धती आणि दिग्दर्शन पद्धती स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पद्धती संकल्पना, स्वरूप, महत्त्व आणि त्याचे अध्यापनातील गरज-चर्चा करा.

प्रश्न 2) अ) जीवनात शास्त्राचे स्थान. [8]

ब) शास्त्र अध्यापनाची उद्दीष्टे. [7]

किंवा

मूल्यमापन पद्धती, निदान चाचणी पद्धती आणि रिमिडीअल अध्यापन पद्धती, -चर्चा करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) [5]

अ) घटक नियोजन

ब) अभ्यास पूरक कृती

क) विषय अध्यापनातील मूल्ये

ड) शास्त्र जत्रा

- इ) स्वयंमशोधण पद्धती
- फ) मत्स्यालय

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) पाठ्य पुस्तिकेच्या निर्मितीसाठी निकष
- ब) शास्त्र विषय व गणितातील सहसंबंध
- क) अध्यापन शैक्षणिक साधने
- ड) शास्त्र अध्यापनामध्ये आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची आमलबजावणी
- इ) शास्त्र शिक्षक

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING-INFORMATION TECHNOLOGY

(2013 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) List different methods of teaching IT. Explain any two in detail. **[15]**

OR

- a) Qualification & Qualities of IT teacher. **[7]**
- b) Teaching aids in IT. **[8]**

Q2) Explain Nature & Scope of IT with suitable examples. **[15]**

OR

- a) IT in school. **[7]**
- b) IT in daily life. **[8]**

Q3) Answer in short (any five): **[5]**

- i) LAN, WAN meaning with example.
- ii) Uses of Google Search Engine.
- iii) Uses of Excel.
- iv) List web browsers.
- v) List network topologies.
- vi) Advantages of E mail.
- vii) List MS office applications.

Q4) Short Notes (any three):

[15]

- i) IT & school subjects.
- ii) Objectives of teaching IT.
- iii) Methods of curriculum construction in IT.
- iv) Internet (Advantages & Disadvantages).

Total No. of Questions : 4]

P1666

[4753] - 105

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION TECHNOLOGY

(2013 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याच्या विविध पद्धतींची यादी करा. कोणत्याही दोन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) माहिती तंत्रज्ञान शिक्षकाची पात्रता व गुणवैशिष्ट्ये [7]
ब) माहिती तंत्रज्ञानातील शैक्षणिक साधने [8]

प्रश्न 2) माहिती तंत्रज्ञानाचे स्वरूप व व्याप्ती उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) माहिती तंत्रज्ञान आणि शाळा [7]
ब) दैनंदिन जीवनातील माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्व [8]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) [5]

- अ) LAN, WAN अर्थ व उदाहरण
ब) गुगल सर्च इंजिनचे उपयोग
क) Excel चे उपयोग
ड) वेब ब्राउझर ची यादी करा.

- इ) नेटवर्क टोपोलॉजी यादी करा.
- फ) इ मेल चे फायदे
- य) MS Office मधील ॲप्लीकेशन्सची यादी करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) माहिती तंत्रज्ञान व शालेय विषय
- ब) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्ट्ये
- क) माहिती तंत्रज्ञान आभ्यासक्रम बांधानीच्या पद्धती
- ड) इंटरनेट (फायदे व तोटे)

२२२२

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P1652

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 11

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**PHILOSOPHICAL, SOCIOLOGICAL, HISTORICAL
AND RECREATIONAL BASES OF PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS (Paper - I)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1)** a) Physical education in Greece. [7]
b) Ancient Olympics. [8]

OR

Physical Education and sports play an important role in society. Discuss.[15]

- Q2)** a) Explain the concept of Recreation. [7]
b) List the different types of Recreation and explain any one in detail. [8]

OR

Briefly explain the Historical Development of Physical Education in India.[15]

- Q3)** A) Match the pairs. [5]
i) LNUPE.	a) Chennai
ii) Maharashtra Mandal	b) Aurangabad
iii) HanumanVyayam Prasarak Mandal	c) Amaravati
iv) YMCA	d) Gwalior
v) Ambabai Talim	e) Delhi
	f) Pune
	g) Miraj

P.T.O.

- B) True or false (Any five) [5]
- i) Physical Education means only cognitive development.
  - ii) Physical Education and Education are two sides of a coin.
  - iii) Cities, frontiers & Attius is the motto of olympics.
  - iv) Major Dhyanchand was born in Punjab.
  - v) Badminton was invented in Indonesia.
  - vi) Gladiators were associated with Rome.
  - vii) Primary objective of SAI is to develop trained athletes.

- Q4)** Short notes (Any Two) [10]
- a) Modern olympics.
  - b) Khashaba Jadhav.
  - c) Scope of Physical Education.
  - d) Values & Ethics of a player.

Total No. of Questions : 4]

P1652

[4753] - 11

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

PHILOSOPHICAL, SOCIOLOGICAL, HISTORICAL
AND RECREATIONAL BASES OF PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS (Paper - I)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) ग्रीस मधील शारीरिक शिक्षण. [7]
- ब) प्राचीन ऑलिम्पिक . [8]
- किंवा
- समाजामध्ये शारीरिक शिक्षण व क्रीडा अतिशय महत्वाची भूमिका बजावतात चर्चा करा. [15]
- प्रश्न 2) अ) मनोरंजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. [7]
- ब) मनोरंजनाच्या विविध प्रकारांची यादी तयार करून कोणत्याही एका प्रकाराचे सविस्तर वर्णन करा. [8]
- किंवा
- भारतातील शारीरिक शिक्षणाच्या विकासाचा इतिहास थोडक्यात स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 3) अ) जोड्या लावा. [5]
i) एल्. एन्. यु. पी. इ.	अ) चेन्नई
ii) महाराष्ट्र मंडळ	ब) औरंगाबाद
iii) हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळ	क) अमरावती
iv) वाय्. एम्. सी. ए.	ड) ग्वाल्हेर
v) अंबाबाई तालीम	इ) दिल्ली
	फ) पुणे
	य) मिरज

- ब) चूक कि बरोबर ते लिहा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) शारीरिक शिक्षण म्हणजे फक्त बोधात्मक विकास होय.
  - ii) शारीरिक शिक्षण व शिक्षण म्हणजे एकाच नाण्याच्या दोन बाजू.
  - iii) सायटिअस फ्रन्टीअस आणि अस्टिअस हे ऑलिंपिकचे ब्रीदवाक्य आहे.
  - iv) मेजर ध्यानचंद यांचा जन्म पंजाब मध्ये झाला होता.
  - v) बॅडमिंटनचा शोध इंडोनेशिया मध्ये लागला.
  - vi) ग्लॅडिअटर हे रोमशी संबंधित होते.
  - vii) प्रशिक्षित खेळाडू तयार करणे हे साईचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

- प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन). [10]
- अ) आधुनिक ऑलिंपिक
  - ब) खाशाबा जाधव
  - क) शारीरिक शिक्षणाची व्याप्ती
  - ड) खेळाडूची मुल्ये व नैतिकता.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P1653

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 12

B.Ed (Physical Education) (Semester - I)
THE ANATOMICAL & PHYSIOLOGICAL BASIS
OF EXERCISE & SPORTS (Paper - II)
(2010 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Sketch and labelled diagram of central nervous system and Explain structure and function of the cerebrum lobes & cerebellum lobe. **[15]**

OR

Sketch and labelled diagram of sholder joint Explain structure and movement of sholder joint.

Q2) Explain mechanism of Respiration and Effect of exercise on respiratory system. **[15]**

OR

- a) Effect of Exercise and training on cardiovas cular system . **[8]**
- b) Explain ATP-PC system of energy production. **[7]**

Q3) Write short (any five) **[10]**

- a) Blood pressure .
- b) Types of muscles fiber.
- c) Defination of Reflex action.
- d) Movement of knee joint.
- e) Function of bones.
- f) Organs of digestive system.
- g) Joint.

P.T.O.

Q4) Write short notes (any two)

[10]

- a) Pale and red muscle fiber.
- b) Oxygen debt.
- c) Pitutary gland.
- d) Function of skin.

Total No. of Questions : 4]

P1653

[4753] - 12

B.Ed (Physical Education) (Semester - I)
THE ANATOMICAL & PHYSIOLOGICAL BASIS
OF EXERCISE & SPORTS (Paper - II)
(2010 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) मध्यवर्ती मज्जासंस्थेची नामनिर्देशित आकृती काढून मोठामेंदू आणि लहान मेंदूची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा. [15]

किंवा

खांद्याच्या सांध्याची सुबक नाम निर्देशित आकृती काढून खांद्याच्या सांध्याची रचना आणि हालचाली स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) श्वसनाची क्रिया स्पष्ट करून श्वसन संस्थेवर व्यायामाचा होणारा परीणाम लिहा. [15]

किंवा

- अ) हृदयरामिसरण संस्थेवर व्यायाम आणि प्रशिक्षणाचा होणारा परीणाम लिहा. [8]
ब) शरीरामध्ये उर्जा निर्माण करणारी ATP - PC संस्था स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 3) थोडक्यात लिहा. (कोणतेही पाच) [10]

- अ) रक्त दाब
ब) स्नायु तंतूचे प्रकार
क) प्रतिक्षिप्त क्रियेचे व्याख्या द्या.
ड) गुडघ्याच्या सांध्याच्या हालचाली
इ) हांडाचे कार्ये
फ) पचन संस्थेचे अवयव
य) सांधे

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन).

[10]

- अ) पांढरे आणि तांबडे स्नायु तंतू
- ब) प्राणवायूचे कर्ज
- क) पियुणिका ग्रंथी
- ड) त्वचेची कार्ये

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1654

[Total No. of Pages : 4

[4753]-13

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
FITNESS, WELLNESS AND YOGA (Paper - III)
(2010 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Net diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *All questions are compulsory.*

Q1) Explain the concept of physical fitness with its definitions and components. **[15]**

OR

Discuss different methods of improving fitness.

Q2) What is obesity? Explain different causes of it in detail. **[15]**

OR

Explain importance of 'suryanamskar' & describe various postures of as an as of it with neat diagram.

Q3) A) True or false. **[5]**

- i) Healthy person require regular exercise.
- ii) Agility & speed are SRPF components.
- iii) Physical activity & Diet are the factors which affect obesity.
- iv) Slow continuous method basically develops muscular strength.
- v) According to 'WHO' a person having 29 BMI is in normal range of weight.

P.T.O.

B) Fill in the Blanks: [05]

- i) A person having more than 30 BMI is considered as _____ .
- ii) Plank hold exercise develops muscular strength & endurance of _____ muscles.
- iii) 'Samadhi' is the ultimate aim according to _____ yoga.
- iv) Ability of muscle to create force is _____ .
- v) Body composition is a component of _____ related physical fitness.

Q4) Write short notes (Any two) [10]

- a) Wellness & life style
- b) Asana & pranayama
- c) Benefits of Fitness
- d) Types of obesity

Total No. of Questions : 4]

P1654

[4753]-13

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)
FITNESS, WELLNESS AND YOGA (Paper - III)
(2010 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शारीरिक सुदृढता ही संकल्पना व्याख्या व घटकांसह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शारीरिक सुदृढता विकसीत करणाऱ्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.

प्रश्न 2) स्थूलता म्हणजे काय? स्थूलतेची विविध कारणे सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

सूर्यनमस्काराचे महत्व स्पष्ट करा व त्याच्या विविध असनांचे आकृतीसह वर्णन करा.

प्रश्न 3) अ) चूक की बरोबर. [5]

- i) निरोगी व्यक्तीस नियमित व्यायामाची आवश्यकता असते.
- ii) दिशाभिमुखता व वेग हे SRPF चे घटक आहेत.
- iii) शारीरिक सक्रियता व आहार हे स्थूलतेवर परीणाम करणारे घटक आहेत.
- iv) (स्लो कॅन्टीन्युअस) हळूवार सलग पद्धतीमुळे स्नायुंची ताकद विकसीत होते.
- v) 'WHO' प्रमाणे ज्या व्यक्तीचा बी.एम.आय. 29 आहे ती व्यक्ती योग्य वजन विस्तारामध्ये येते.(Normal range of weight)

- ब) रिकाम्या जागा भरा. [5]
- i) ज्या व्यक्तीचा बी.एम.आय. 30 पेक्षा जास्त असतो ती व्यक्ती ..... संबोधण्यात येते.
- ii) प्लँक होल्ड हा व्यायाम ..... स्नायूंची ताकद व दमदारपणा वाढवतो.
- iii) ..... योग प्रमाणे समाधी हे अंतीम ध्येय होय.
- iv) शरीर घटक रचना हा ..... शारीरिक सुदृढतेचा घटक आहे.

- प्रश्न 4) टीपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [10]
- अ) निरामसता व जीवनशैली
- ब) आसन व प्राणायाम
- क) सुदृढतेचे फायदे
- ड) स्थूलतेचे प्रकार

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P1655

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 14

B.Ed (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING PHYSICAL
EDUCATION (Paper - IV)
(2010 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Mention factors to be considered in selecting an appropriate teaching style.
Explain practise style and guided discovery style. **[15]**

OR

Write in detail about verbal and non verbal communication.

Q2) What is year plan and unit plan ? Explain in detail sequence of a lesson with special emphasis on instructional and managerial tasks. **[15]**

OR

Draw a neat diagram of the 'Diamond conceptual frame work' of curriculum.
Explain various curriculum model.

Q3) Attempt any five **[10]**

- a) Write fundamental skills - locomotor, non locomotor and manipulative.
- b) Name productive and reproductive teaching styles.
- c) Draw a diagram of physical activity pyramid.
- d) Guidelines to create rules.
- e) Write any four instructional formations.
- f) Write strategies to reduce waiting time.
- g) Write types of feedback.

P.T.O.

Q4) Write short note (any two)

[10]

- a) Physically educated person.
- b) FITT principle to teach physical fitness.
- c) Successful lesson plan.
- d) Rules and protocols.

Total No. of Questions : 4]

P1655

[4753] - 14

B.Ed (Physical Education) (Semester - I)
METHODOLOGY OF TEACHING PHYSICAL
EDUCATION (Paper - IV)
(2010 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 2 तास]

[एकूण गुण: 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) योग्य अध्यापन शैली निवडण्यासाठी लक्षात घ्यावयाचे घटक स्पष्ट करून सराव शैली आणि निर्देशित शोध शैली स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शाब्दिक व अशाब्दिक संप्रेषणाबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.

प्रश्न 2) वार्षिक नियोजन व घटक नियोजन म्हणजे काय? अध्यापन कार्य व व्यवस्थापन कार्य यावर भर देवुन पाठाच्या पायऱ्या विस्तृतपणे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अभ्यासक्रमाच्या 'डायमंड संकल्पनात्मक रचना' ची आकृती काढुन अभ्यासक्रमाच्या विविध अभिकल्पाबद्दल लिहा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच सोडवा. [10]

- अ) पुढील मूलभूत कौशल्ये लिहा. स्थानांतरणीय, स्थिरत्व आणि हाताळण्याची कौशल्ये .
ब) उत्पादित व पुनरुत्पादित अध्यापन शैलीची नावे लिहा.
क) फिजीकल अॅक्टिव्हिटी पिरॅमीडचे चित्र काढा.
ड) नियम तयार करण्याची मार्गदर्शक तत्वे लिहा.
इ) कोणत्याही चार वर्गरचना लिहा.
फ) वाट पाहण्याचा कालावधी कमी करण्यासाठी उपाय सुचवा.
य) प्रत्याभरणाची प्रकार लिहा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा.(फक्त दोन).

[10]

- अ) शारीरिक शिक्षण शिक्षित व्यक्ती.
- ब) शारीरिक सदृढता अध्यापनासाठी एफ. आय टी. टी. तत्वे
- क) यशस्वी पाठ नियोजन .
- ड) नियम व शिष्टाचार.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3878

[Total No. of Pages : 2

[4753] - 15

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE (Paper - V)

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the place of science in school curriculum at various level & write values of teaching subject. **[15]**

OR

- a) Write correlation of science subject with mathematics. **[8]**
- b) Discuss various co-curricular activities in science. **[7]**

Q2) a) Explain remedial teaching in science. **[8]**
b) Write about science textbook. **[7]**

OR

Write the concept of ccm & write the need of ccm in teaching science. **[15]**

Q3) Answer in short **[5]**

- a) List teaching methods in science
- b) Botanical garden
- c) Science fair
- d) Laboratory
- e) Year plan

Q4) Short notes (Any Three) **[15]**

- a) Teaching Aids in science
- b) Demonstration method
- c) Science Activities in school
- d) Science teacher

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3878

[4753] - 15

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE (Paper - V)

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) शालेय अभ्यासक्रमात विविध स्तरावर विज्ञान विषयाचे स्थान स्पष्ट करा. व विज्ञान विषय शिकवण्याची मुल्ये लिहा. [15]
- किंवा
- अ) विज्ञान विषयाचा गणित विषयाशी सहसंबंध लिहा. [8]
ब) विज्ञान विषयातील विविध इतर शालेय उपक्रमांची चर्चा करा. [7]
- प्रश्न 2) अ) विज्ञान विषयातील उपचारात्मक पद्धती स्पष्ट करा. [8]
ब) विज्ञान पाठ्यपुस्तकाविषयी लिहा. [7]
- किंवा
- आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची संकल्पना लिहा. व त्याची विज्ञान विषयातील गरज लिहा. [15]
- प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [5]
- अ) विज्ञान विषय शिकवण्याच्या पद्धतींची यादी करा.
ब) वनस्पती बाग
क) विज्ञान जत्रा
ड) प्रयोगशाळा
इ) वार्षिक नियोजन
- प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]
- अ) विज्ञान विषयातील शैक्षणिक साधने
ब) प्रात्यक्षिक पद्धत
क) शाळेतील विज्ञान उपक्रम
ड) विज्ञान शिक्षक

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1667

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 201

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
Methodology of Teaching Physical Education
(2013 Pattern) (Paper - VI)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are the characteristics of a physically educated person? **[15]**

OR

How can a Physical Education teacher develop his listening skills?

Q2) Explain factors to be considered in selecting an appropriate teaching style. & Explain 'Divergent Discovery Style'. **[15]**

OR

Define extended curriculum. Write about Intramural program/recess program/daily fitness program/special day program (any 3).

Q3) All questions are compulsory. **[5]**

- a) Name fundamental Motor Skill.
- b) Write Guidelines to Create Rules.
- c) Draw class formations and write when they can be used.
- d) List magic words which are used by a Physical Education Teacher (any four).
- e) List Physical Education Curriculum Models.

P.T.O

Q4) Write short notes (Any Three):

[15]

- a) Domains of learning Physical Education.
- b) Suggest strategies to improve ALT-PE.
- c) Prepare a task card for given description.
  - i) Unit strengthening Exercises.
  - ii) Level of Students - Intermediate.
  - iii) Teaching style - self check style.
  - iv) Standard - 8th.
- d) Dimond conceptual framework.

Total No. of Questions : 4]

P1667

[4753] - 201

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

Methodology of Teaching Physical Education

(2013 Pattern) (Paper - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्रश्न 1) शारीरिक शिक्षणाने सुशिक्षित व्यक्तीमध्ये काय गुणवैशिष्ट्ये असतात? [15]

किंवा

शारीरिक शिक्षण शिक्षक आपली/स्वतःची श्रवण कौशल्ये कशी विकसित करू शकतो?

प्रश्न 2) योग्य अध्यापन शैली निवडताना लक्षात घ्यावयाचे घटक स्पष्ट करा. आणि 'केंद्रोत्सारी शोध शैली' स्पष्ट करा. [15]

किंवा

विस्तारित अभ्यासक्रम - व्याख्या द्या.

आंतरकुल कार्यक्रम/मधली सुट्टी कार्यक्रम/दैनंदिन सुदृढता कार्यक्रम/विशेष दिवस कार्यक्रम याबद्दल लिहा. (कोणतेही तीन)

प्रश्न 3) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य. [5]

अ) मूलभूत कारक कौशल्ये लिहा.

ब) नियम तयार करण्याची दिशादर्शक तत्त्वे लिहा.

क) विविध वर्गरचना चित्रित करून त्या कधी वापरता येतील ते लिहा.

ड) शारीरिक शिक्षणाचे शिक्षक पाठादरम्यान जे 'जादुई शब्द' वापरतात त्यांची नांवे लिहा. (किमान चार)

इ) शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रम अभिकल्पांची यादी करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) शारीरिक शिक्षण अध्ययनातील क्षेत्र.
- ब) शैक्षणिक अध्ययन कालावधी (ए एस् टी) सुधारण्यासाठी उपाय सूचवा
- क) दिलेल्या माहितीवर आधारित टास्क कार्ड तयार करा.
  - i) घटक :- ताकदीचे व्यायाम
  - ii) मध्यम स्तराचे विद्यार्थी
  - iii) स्व परिक्षण अध्यापन शैली
  - iv) इयत्ता 8 वी
- ड) डायमंड संकल्पना मांडणी.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1668

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 202

B.Ed. Physical Education (Semester - II)

BIOMECHANICS, ATHLETIC CARE AND REHABILITATION

(Paper - VII) (2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain how Newtons laws of Motion are applicable while playing football.

[15]

OR

- a) Describe classes of lever with example from sports and games. **[8]**
- b) Describe projectile and its principles. **[7]**

Q2) Write down first aid, immediate management and later management for fractures.

[15]

OR

- a) Differentiate between Kyphosis and lordosis. **[8]**
- b) Write causes of dehydration. **[7]**

Q3) Answer in one sentence:

[5]

- a) Scaler Quantity.
- b) Kinetic energy.
- c) Sports Medicine.
- d) List water soluble vitamins.
- e) List cold modality.

P.T.O

Q4) Write short notes (any Three):

[15]

- a) Factors affecting motion.
- b) Principles of stability.
- c) Hot Modality.
- d) Functions of fats.

Total No. of Questions : 4]

P1668

[4753] - 202

B.Ed. Physical Education (Semester - II)

BIOMECHANICS, ATHLETIC CARE AND REHABILITATION

(Paper - VII) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तासा]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्रश्न 1) न्युटन चे गतीविषयक नियम फुटबॉल खेळताना कसे लागू होतील हे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अ) तरफ च्या प्रकाराचे खेळातील उदाहरणासह वर्णन करा. [8]

ब) प्रक्षेपण व त्याचे तत्वांचे वर्णन करा. [7]

प्रश्न 2) 'हाड मोडणे' या खेळातील दुखापती करिता प्रथमोपचार, त्वरीत व्यवस्थापन व नंतर चे व्यवस्थापन कसे कराल हे लिहा. [15]

किंवा

अ) कुबड व उदाम स्थिती या मधील फरक सांगा. [8]

ब) शुष्कता चे कारणे लिहा. [7]

प्रश्न 3) एका वाक्यात उत्तर लिहा. [5]

अ) आदिश राशी

ब) गतिज ऊर्जा

क) क्रिडा वैधकशास्त्र

ड) पाण्यात विरघळणारे जीवनसत्वे-यादी द्या.

इ) थंड उपाचारात्मक पद्धती करीता साधने.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) गतीवर परिणाम करणारे घटक
- ब) स्थिरत्वाचे तत्वे.
- क) उष्ण उपचारात्मक पद्धती
- ड) मेदाचे कार्य

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1669

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 203

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Management? Explain how Management plays an important role in the organization of any sports competition with suitable example. **[15]**

OR

For State Level Basketball Competition prepare a fixture and schedule by League method. (9 teams, No of grounds 2 & No. of days 3).

Q2) a) Explain types of Sport Equipments and purchase procedure of Sport Equipments. **[7]**

b) Calculate the stagger for lane No. 2 to 5 for 400m standard track. **[8]**

OR

a) Write the principles of Time table.

b) Explain Zonal method for 3 teams (9 Players in each team).

Q3) Answer in brief (Any Five): **[10]**

a) Write formula for total length for standard track.

b) Any four Duties of team manager.

c) Types of competition.

d) Any four merits of league methods.

P.T.O

- e) Types of grounds.
- f) Write formula for no. of matches in knock-out method.
- g) Any two Objectives of Camp.

Q4) Short notes (Any Two):

[10]

- a) Functions of management.
- b) Merits of knock out method.
- c) Importance records & registers.
- d) Importance of Budget.

Total No. of Questions : 4]

P1669

[4753] - 203

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजव्या बाजुचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) व्यवस्थापन म्हणजे काय? कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धा आयोजनात व्यवस्थापन कशा प्रकारे महत्त्वाची भूमिका पार पाडत योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

राज्यास्तरीय बास्केटबॉल स्पर्धेसाठी साखळी पद्धतीने कार्यक्रम पत्रीका तयार करा. (संघ संख्या - 9 क्रीडांगण - 2, दिवस - 3)

प्रश्न 2) अ) क्रीडा साहित्याचे प्रकार सांगून क्रीडा साहित्य खरेदीची प्रक्रिया लिहा. [7]

ब) 400 मी. प्रमाणित ट्रॅकवर लेन क्र. 2 ते 5चा वाढीव प्रारंभ (stagers) काढा. [8]

किंवा

अ) वेळापत्रकाची तत्वे स्पष्ट करा.

ब) 3 संघ असतांना विभागीय पद्धत स्पष्ट करा. (प्रत्येक संघात 9 खेळाडू आहेत)

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच) [10]

अ) प्रमाणित ट्रॅकची एकूण लांबी काढण्याचे सूत्र

ब) संघ व्यवस्थापकाची कोणतेही चार कर्तव्य

क) स्पर्धेचे प्रकार

ड) साखळी पद्धतीचे कोणतेही चार फायदे

इ) क्रीडांगणाचे प्रकार

फ) बाद पद्धतीत सामन्याची संख्या काढण्याचे सूत्र

य) शिबीराची उद्दीष्टे कोणतीही दोन

प्रश्न 4) टीपा द्या. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) व्यवस्थापनाची कार्ये
- ब) बाढ पद्धतीचे फायदे
- क) नोंदी व रजीस्टरचे फायदे
- ड) अंदाजपत्रकाचे महत्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1670

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 204

B.Ed. (Physical Education)

P-109 : Essentials of Physical Education & Health Education

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) List the Problems and Issues in School Physical education and explain how would you overcome these problems. **[15]**

OR

Write in detail about National and State Sports Awards.

Q2) Explain the concept of 'movement' and illustrate the categories of fundamental skills. **[15]**

OR

What is Health and Health Education? Discuss objectives and importance of health education.

Q3) Write in brief: **[5]**

- a) Santosh trophy and Durand cup is related to _____ sport.
- b) 4 x 100m Medaly relay event is part of _____ sport.
- c) 2008 and 2012 Olympic field hockey Gold medal team is _____.
- d) Write correct sequence of grand slam Tennis.
- e) Kicking is a Locomotor skill write True or False.

P.T.O

Q4) Write short notes (any three):

[15]

- a) Responsibilities of a Physical Education Teacher.
- b) Olympic Games.
- c) Development of movement skills.
- d) School health program.
- e) Technology in Physical Education.

Total No. of Questions : 4]

P1670

[4753] - 204

B.Ed. (Physical Education)

P-109 : Essentials of Physical Education & Health Education

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तासा]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शालेय शारीरिक शिक्षणातील समस्या आणि मुख्य प्रश्नांची यादी करा आणि तुम्ही यांवर कशी मात कराल हे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

राष्ट्रीय आणि राज्य क्रीडा पुरस्कारांविषयी सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) 'हालचाल' संकल्पना स्पष्ट करा आणि मुलभूत कौशल्यांचे वर्ग सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आरोग्य आणि आरोग्य शिक्षण म्हणजे काय? आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्ट्ये आणि महत्त्व याची चर्चा करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात लिहा. [5]

अ) संतोष ट्रॉफी आणि ड्युरांड कप ..... खेळाशी संबंधित आहेत.

ब) 4 x 100 मिटर मिडले रीले बाब ..... या खेळाचा भाग आहे.

क) 2008 व 2012 ऑलिंपिक फिल्ड हॉकी सुवर्ण पदक विजेता संघ .....

ड) ग्रॅंड स्लॅम टेनिसचा अचूक क्रम लिहा.

इ) किंकिंग हे स्थानांतरणीय कौशल्य आहे चूक कि बरोबर लिहा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) शारीरिक शिक्षण शिक्षकाच्या जबाबदाऱ्या
- ब) ऑलिंपिक खेळ
- क) हालचाल कौशल्यांचा विकास
- ड) शालेय आरोग्य कार्यक्रम
- इ) शारीरिक शिक्षणातील तंत्रज्ञान

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1671

[Total No. of Pages : 4

[4753] - 205

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**Evaluation and Statistical Procedures in Physical Education & Sports
(2013 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the Candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) a) Explain AAHPERD youth fitness test Battery. [8]

b) Describe sit & reach test. [7]

OR

Give Definitions of test, Measurement, Evaluation and Assessment and write its importance in the field of Physical Education and Sports. [15]

Q2) Find the standard deviation of the data & interpret. [15]

C.I.	90-99	80-89	70-79	60-69	50-59	40-49
Frequency	3	9	18	10	6	4

OR

Find the mode of data and interpret.

C.I.	35-39	30-34	25-29	20-24	15-19	10-14	5-9
Frequency	6	2	13	14	11	3	1

P.T.O

Q3) Answer in short: (Any Five)

[5]

- a) Objective of shuttle run test.
- b) Find the median of the 21, 15, 31, 16, 41.
- c) Sitting ball throw test is used to measure -----.
- d) Formula of Waist Hip Ratio.
- e) Formula of z score.
- f) Objective of field goal test.
- g) Measures of Central Tendency.

Q4) Write short notes : (Any Three)

[15]

- a) Russel lange (volley ball) wall volley test.
- b) Characteristics of Median and Mode.
- c) Describe 10 x 4 shuttle run test.
- d) Normal probability curve.

Total No. of Questions : 4]

P1671

[4753] - 205

B.Ed. (Physical Education)

Evaluation and Statistical Procedures in Physical Education & Sports

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) युवक सुदृढता कसोटी संच स्पष्ट करा (AAHPERD test). [8]

ब) सिट अँड रीच कसोटी विस्तृत करा. [7]

किंवा

कसोटी, मापन, मूल्यमापन आणि मूल्यनिर्धार यांची व्याख्या देवून त्याचे महत्त्व खेळामध्ये आणि शारीरिक शिक्षणामध्ये स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 2) खालील सामुग्री वरून प्रमाण विचलन काढा आणि अर्थ निर्वेचन करा. [15]

वर्गांतर लांबी	90-99	80-89	70-79	60-69	50-59	40-49
वारंवारता	3	9	18	10	6	4

किंवा

खालील सामुग्रीवरून बहुलक काढा आणि अर्थनिर्वेचन करा.

वर्गांतर लांबी	35-39	30-34	25-29	20-24	15-19	10-14	5-9
वारंवारता	6	2	13	14	11	3	1

- प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) [5]
- अ) दिशाभिमुखता कसोटीचे उद्दिष्टे
  - ब) मध्यांक काढा 21, 15, 31, 16, 41.
  - क) बसून बॉल फेकणे ही कसोटी काय मोजण्यासाठी वापरतात.
  - ड) वेस्ट हिप् रेशो (Waist Hip Ratio)चे सूत्र.
  - इ) z - गुणांकचे सूत्र.
  - फ) फिल्ड गोल कसोटीचे उद्दिष्टे
  - य) केंद्रिय प्रवृत्तीचे परीमाण

- प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही तीन) [15]
- अ) रसेल लेज (व्हॉली बॉल) वॉल वॉली कसोटी
  - ब) मध्यांक व बहुलकाचे गुण वैशिष्ट्ये.
  - क) 10 x 4 दिशाभिमुखता कसोटीचे वर्णन करा.
  - ड) प्रसामान्य संभव वक्र

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1657

[Total No. of Pages : 4

[4753]-21

B.Ed.(Physical Education)(Semester - II)

PSYCHOLOGICAL BASES OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2010 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Competition. Write characteristics of Sportsmen Pre - During - Post Competition. **[15]**

OR

Define Urge & Instincts. Explain in detail McDougal's classification of Instincts.

Q2) Define Motivation & Explain types of Motivation. Write Importance of Motivation & techniques of Motivation. **[15]**

OR

Define Emotions & write the types of Emotions. Explain importance of Emotions to coach/P.E.T.

Q3) Answer in short (Any Five) : **[10]**

- i) Causes of Emotional Disturbances.
- ii) Define Stress. Types of Stress.

P.T.O.

- iii) Laws of Learning.
- iv) Definition of Sensation & Perception.
- v) Definition of Personality.
- vi) Adjustment & Maladjustment.
- vii) Types of Attention.

Q4) Short Notes (Any Two) :

[10]

- i) Anxiety Reduction Techniques (Any Five) :
- ii) Motor Development in Adolescence Stage.
- iii) Transfer of Learning.
- iv) Difference between Growth & Development.

Total No. of Questions : 4]

P1657

[4753]-21

B.Ed.(Physical Education) (Semester - II)
PSYCHOLOGICAL BASES OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS
(2010 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) स्पर्धेची व्याख्या लिहा. स्पर्धे - पूर्व - दम्यान - नंतर खेळाडूंची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.[15]

किंवा

गरज व सहजप्रवृत्तीची व्याख्या लिहा. मॅकडूगलसचे सहजप्रवृत्तीचे वर्गिकरण सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) प्रेरणेची व्याख्या लिहा. व प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. प्रेरणेचे महत्व व तंत्रे लिहा. [15]

किंवा

भावनेची व्याख्या लिहा व प्रकार स्पष्ट करा. क्रीडा शिक्षकास व मार्गदर्शकास असलेला भावनेचा उपयोग सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच)

[10]

- i) भावनिक अस्वस्थतेची कारणे लिहा.
- ii) ताणाची व्याख्या व प्रकार लिहा.
- iii) अध्ययनाचे नियम.
- iv) संवेदना व अवबोधाची व्याख्या लिहा.
- v) व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या
- vi) समायोजन व विषमसमायोजनेची व्याख्या.
- vii) अवधानाचे प्रकार.

प्रश्न 4) टिपा लिहा.(कोणतेही दोन)

[10]

- i) चिंता कमी करण्याची तंत्रे (कोणतेही पाच)
- ii) कुमार अवस्थेतील कारक विकास
- iii) अध्ययन संक्रमण
- iv) वाढ व विकासातील फरक लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1658

[Total No. of Pages : 4

[4753]-22

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
BIOMECHANICS, HEALTH EDUCATION, ATHLETIC CARE
AND REHABILITATION
(2010 Pattern) (Paper - VII)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Explain Newtons laws of Motion with suitable example from Sports and games. **[15]**

OR

Explain school health programme concept and design the school health programme for your school.

Q2) a) Classify sports injuries and also give its first aid. **[8]**

b) Classify therapeutic modalities. **[7]**

OR

a) Design a pre competition meal for your school basketball team.

b) Explain in brief posture and postural deformities.

P.T.O.

Q3) Answer any five :

[10]

- a) 3rd class of lever
- b) Principle of stability related to center of gravity of object.
- c) WHO definition of Health
- d) Role of water
- e) Potential energy
- f) Define Sports Medicine
- g) Vector quantity

Q4) Write in short (Any Two) :

[10]

- a) Projectile
- b) Functions of food
- c) Causes of Injury
- d) Importance of Health Education

Total No. of Questions : 4]

P1658

[4753]-22

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
BIOMECHANICS, HEALTH EDUCATION, ATHLETIC CARE
AND REHABILITATION
(2010 Pattern) (Paper - VII)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) न्यूटनचे गतीविषयक नियम, क्रिडा व खेळातील उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शालेय आरोग्य शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. आपल्या शाळेकरिता शालेय आरोग्य कार्यक्रमाची रचना करा.

प्रश्न 2) अ) खेळातील इजाचे वर्गीकरण करा व इजा साठी प्रथमोपचार सांगा. [8]

ब) उपचारात्मक पध्दतीचे वर्गीकरण करा. [7]

किंवा

अ) आपल्या शाळेतील बास्केटबाल संघाकरिता खेळापुर्वीच्या आहाराचा आराखडा तयार करा.

ब) शरीरधारणा व निकृष्ट शरीरधारणेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच सोडवा.

[10]

- अ) तरफ चा तिसरा प्रकार (3rd Class)
- ब) समतोलन - शरिराच्या गुरुत्वमध्यशी समंबधित तत्त्व
- क) आरोग्य - जागतिक आरोग्य संघटना (WHO)ची व्याख्या द्या.
- ड) पाण्याचे कार्य
- इ) स्थितीज ऊर्जा
- फ) क्रिडा वैद्यकशास्त्र - व्याख्या द्या.
- य) सदिश राशी

प्रश्न 4) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) प्रक्षेपण
- ब) अन्नाचे कार्य
- क) इजाचे कारणे
- ड) आरोग्य शिक्षणाचे महत्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1659

[Total No. of Pages : 4

[4753]-23

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) For Interschool Basketball competition, prepare a fixture and schedule by League method. **[15]**

(No. of Teams 07, No. of grounds 02, No. of days 04)

OR

- a) Explain the meaning, importance and scope of sports management. **[7]**
- b) Write down the merits and demerits of knock-out & League method.**[8]**

Q2) Prepare a good budget of Rupees Two Lakh Fifty Thousand for your school sports department. **[15]**

OR

- a) Write down the purchase procedure of sports equipment. **[8]**
- b) Maintenance of sports equipment. **[7]**

P.T.O.

Q3) Give answers in brief (Any Five) :

[10]

- a) Formula to calculate circumference of standard track.
- b) Write any four responsibilities of a Team Manager.
- c) Any Four importance of eligibility of players in a competition.
- d) Write only the principles of management (Any Four).
- e) Any Four methods of competition.
- f) Any Four types of registers.
- g) Formula for 400m stagger with inner border.

Q4) Short Notes (Any Two) :

[10]

- a) Planning function in sports management.
- b) Write the day schedule of the residential camp of your school.
- c) Qualification and duties of a Team manager.
- d) Calculate stagger for lane 2 to 5 for 200 m run.

Total No. of Questions : 4]

P1659

[4753]-23

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) आंतर शालेय बास्केटबॉल स्पर्धेसाठी साखळी पद्धतीने भाग्यपत्रिका व वेळापत्रक तयार करा. (संघ - 07, मैदाने - 02, दिवस - 04) [15]

किंवा

- अ) क्रीडा व्यवस्थापनाचा अर्थ, महत्व सांगून व्याप्ती स्पष्ट करा. [7]
ब) बाद व साखळी पद्धतीचे फायदे - तोटे लिहा. [8]

प्रश्न 2) तुमच्या शाळेच्या क्रीडा विभागासाठी दोन लाख पन्नास हजार रूपयांचे अंदाजपत्रक तयार करा. [15]

किंवा

- अ) क्रीडा साहित्य विकत घेण्याची प्रक्रिया लिहा. [8]
ब) क्रीडा साहित्य देखभाल. [7]

प्रश्न 3) उत्तरे द्या. (कोणतीही पाच)

[10]

- अ) प्रमाणित ट्रॅकचे परिघ काढण्याचे सूत्र.
- ब) क्रीडा व्यवस्थापकाच्या कोणत्याही चार जबाबदाऱ्या.
- क) स्पर्धेसाठी खेळाडू पात्रता महत्व. (कोणतेही चार)
- ड) व्यवस्थापनाची कोणतीही चार तत्वे लिहा.
- इ) स्पर्धेच्या चार पद्धती लिहा.
- फ) नोंदवहीचे चार प्रकार लिहा.
- य) कठडा असताना 400 मीटर साठी वाढीव प्रारंभ काढण्याचे सूत्र.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) नियोजन - क्रीडा व्यवस्थापनातील कार्य
- ब) निवासी शिबिराचे एका दिवसाचे वेळापत्रक
- क) संघ व्यवस्थापकाची पात्रता व जबाबदाऱ्या
- ड) 200 मीटर साठी 2 ते 5 लेनसाठी वाढीव प्रारंभ काढा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1660

[Total No. of Pages : 4

[4753]-24

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Qualities for being an effective Physical Education Teacher - Discuss. [15]

OR

Explain the following concepts with examples.

- a) Physical fitness
- b) Leisure Time
- c) Exercise
- d) Competition
- e) Umpire

Q2) Explain in detail the National sports Awards.

[15]

OR

Write in detail about movement concept and skills.

P.T.O.

Q3) Answer the following :

[10]

- a) Write world record in Women Long jump event.
- b) In which City / Nation 2016 Olympic Games will be held?
- c) Which is the first Grand Slam Tennis tournament in a Year?
- d) Write the name of State Sports Award for the Player.
- e) Which team won in men Hockey 2012 Olympic Game?
- f) 'AIU' is Stands for
- g) Devis Cup is related to which sport?
- h) In olympic swimming 800m. free style event is for men (write true of false)
- i) Which County Won maximum medals in Olympic 2012.
- j) Write cash Prize amount of Shiv Chatrapati Rajakrida Jivangaurav Puraskar.

Q4) Write Short Notes (Any Two) :

[10]

- a) Problems and Issues in Higher Secondary School Physical Education.
- b) International level competitions and tournaments.
- c) Shiv Chatrapati Rajakrida Puraskar

Total No. of Questions : 4]

P1660

[4753]-24

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्रश्न 1) प्रभावी शारीरिक शिक्षण शिक्षक होण्यासाठीच्या आवश्यक गुणवत्ता. चर्चा करा. [15]

किंवा

खालील संकल्पना उदाहरणासह स्पष्ट करा.

- अ) शारीरिक सुदृढता
- ब) फुरसदिचा वेळ
- क) व्यायाम
- ड) स्पर्धा
- इ) पंच

प्रश्न 2) राष्ट्रिय क्रीडापुरस्कार सविस्तर स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

हालचाल संकल्पना आणि कौशल्ये याविषयी सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) लांबउडी (महिला) जागतिक उच्चांक लिहा.
- ब) सन 2016 चे ऑलिंपिक खेळ कोणत्या शहरात/देशात आयोजित केले जाणार आहे.
- क) वर्षातील पहिली ग्रॅंडस्लॅम टेनिस स्पर्धा कोणती?
- ड) राज्य स्तरावर खेळाडुंना दिल्या जाणाऱ्या पुरस्काराचे नाव काय?
- इ) ऑलिंपिक 2012 पुरुष हॉकी विजेता संघ कोणता?
- फ) 'AIU' हे कशाचे संक्षिप्त रूप आहे.
- य) 'डेव्हिस कप' कोणत्या खेळाशी संबंधित आहे.
- र) ऑलिंपिक जलतरण स्पर्धेत पुरुषांसाठी 800 मी. फ्री स्टाईल हा प्रकार असतो. (चूक कि बरोबर लिहा)
- ल) ऑलिंपिक 2012 स्पर्धेत सर्वाधिक पदक विजेता देश कोणता?
- व) शिवछत्रपती राज्य क्रीडा जीवनगौरव पुरस्काराची रक्कम लिहा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) माध्यमिक स्तरावरील शारीरिक शिक्षणाच्या मुख्य समस्या
- ब) आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील स्पर्धा आणि सामने
- क) शिवछत्रपती राज्य क्रीडा पुरस्कार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P1661

[4753]-25

B.Ed. (Semester - II)

PHYSICAL EDUCATION

Evaluation & Statistical Procedure in Physical Education & Sports

(2010 Pattern) (Paper - X)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain AAHPERD Youth Fitness test in detail.

[15]

OR

Define test, measurement, Evaluation & Assessment. Write need & importance of test, measurement & Evaluation in Physical Education & sports.

Q2) Find out the Mean, Median & Mode of the following data & interpret. **[15]**

Class Interval	90-94	95-99	100-104	105-109	110-114	115-119	120-124	125-129	130-134	135-139
Frequency	4	8	6	14	16	3	8	4	3	4

OR

Find the standard deviation of the following data

Class Interval	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19
Frequency	1	4	10	15	8	2

P.T.O.

Q3) Answer in short : (Any Five)

[10]

- a) Write four principles of Evaluation
- b) Name the test for balance & coordination each
- c) Give formula of Z score & T score
- d) If Height of a person is 1.70 m & weight is 72 kg, Calculate BMI
- e) Name the measures of variability
- f) 101, 105, 121, 111, 119, 132, 139 find the Median of the series
- g) Write the objective of push up test

Q4) Short Notes (Any Two) :

[10]

- a) JCR test
- b) Normal probability curve
- c) Basketball skill test (Any one)
- d) Measures of Central Tendency.

Total No. of Questions : 4]

P1661

[[4753]-25

B.Ed. (Semester - II)

PHYSICAL EDUCATION

Evaluation & Statistical Procedure in Physical Education & Sports

(2010 Pattern) (Paper - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

4) इलेक्ट्रॉनिक पॉकेट कॅलक्युलेटर वापरण्याची परवानगी आहे.

प्रश्न 1) 'अपार्ड' युवक सुदृढता कसोटी संच सविस्तर स्पष्ट करा.

[15]

किंवा

कसोटी, मापन, मूल्यमापन व मूल्यनिर्धारण यांच्या व्याख्या लिहून त्यांचे शारीरिक शिक्षण आणि खेळातील गरज व महत्व लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्राप्तांकांचे मध्यमान, मध्यगा आणि बहुलक काढा व अर्थ लिहा.

[15]

cI	90-94	95-99	100-104	105-109	110-114	115-119	120-124	125-129	130-134	135-139
f	4	8	6	14	16	3	8	4	3	4

किंवा

खालील प्राप्तांकांचे प्रमाण विचलन शोधा.

C I	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19
f	1	4	10	15	8	2

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) [10]

- मूल्यमापनाची चार तत्वे लिहा.
- तोल आणि समन्वयासाठी प्रत्येक एक कसोटीचे नाव लिहा.
- 'Z' आणि 'T' गुणांकाचे सुत्र लिहा.
- एका व्यक्तीची उंची 1.70 मी. आणि वजन 72 कि.ग्रॅ. आहे तर बी. एम.आय. (BMI) किती?
- विचलनशिलतेच्या परिमाणांची नावे लिहा.
- 101, 105, 121, 111, 119, 132, 139 या सारणीची मध्यगा काढा.
- पूश-अप्स या कसोटीचे उद्दिष्ट्य लिहा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- जे. सी. आर. कसोटी संच
- प्रसामान्य संभाव्य वक्र
- बास्केटबॉल कौशल्य कसोटी (कोणतीही एक)
- केंद्रिय प्रवृत्तीची परिमाणे

